

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványon minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,
VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYÚJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYÚJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványon minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podma-
niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Feladás szerkesztő és lapfőigazgató: **Daróczi Vilmos.**
Társzerkesztő: **Levay Kleberg Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetések
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Ültetés. *Daróczi Vilmostól.* — A szivargyártásról. Irta: *Kazay Reszó*, dohánygyári aligazgató Budapesten. — Dohány-termelési kísérletek a debreczeni gazd. tanintézet gazdaságában 1890. évben. Közli: *Snasel Ferencz*, a tanint. gazd. segéde. — Elméletek a dohányról. Irta: *D. V.* — A dohányüzlet az 1890-ik évben. *Herzog M. L. és társa* jelentése. — Dohánytermelés Deliben. Közli: *D. V.* — Új dohányfűző-tű. *Daróczi Vilmostól.* — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁRCSA: A mexikói dohány. Irta: *Rónai István.*

Ültetés.

A hideg tavaszi időjárás, melyet a zord, erős tartós tél megelőzött, természetes következtetését folytatta; hideg volt mind ez ideig. A dohánytermelő közönség meg van ijedve, de nem is ok nélkül.

A hosszú erős tél után a növényvilág mind ez ideig folytonos alvásba volt és a mult hó 20-dika tájáig a felébredésnek még nyoma sem látszott, a mikor végre a szunnadó természet ébredni kezdett.

A palánta az ideig nem hogy gyarapodot volna, de a rendkívüli rossz hideg időjárásban, levegő, nap és világosságtól megfosztva, folyton a takaró alatt, megpohadt és penészedésnek indult, vagy a takaró teljes hiányában egészen el is pusztult.

Még a leggondosabb és pontosabb kezelés mellett sem fejlődhetett úgy, hogy abból május első felében erőtelen palántával rendelkezeshünk; — pedig abban egyet értenek mind a bölcsök, hogy csakis úgy lehet rendes és tisztességes termékünk, ha korán ültethetünk.

Soha jobban ki nem fizette volna magát az üvegfedélű dohánypalánta-melegágy, mint épen ez évben, a palánta előállításánál.

Milyen jó dolog volna az, ha most minden dohányos kertész egy ilyen melegágygyal bírna, és abból kezdené meg a dohányültetését, és mikorára az elfogyna, már következnek a többi melegágyakból az ültethető palánta használatára.

Ez olyan nagy előny, melyet alig lehet egyhamar kifejezni, mert ha egy dohányszem, ki négy hold földet kezel, földjének mintegy negyed részét ebből a palántából ülteti be, akkorára a többi melegágyaiból már szemelhet ki okvetlen az ültetés folytatására megkívántató rászakát.

Bizony-bizony rossz időjárás volt ez mostanág! — kitűnik a félelem jogosultsága abból is, hogy az egész föld kerékiségén az öszivetés állása rozsnak és hiányosnak mondatik, a rendkívüli tél és a későn beállott tavasz következtében.

Azonban az idő már is jobbra vált, és napról-napra javult, a természet pedig a tavaszi rendes jó időjárás által valóságos csodákat tud mivelné, a mint épen most látjuk, hogy az a növény és az a fa, mely még ezelőtt csak néhány nappal fekete

disztelen volt az most teljes szép zöld színében pompázik. Ez a természet jóltevő örökifjú csodája.

De nekünk is kell, hogy szorgalmunkkal segítkezzünk a természet szép működésén.

Az ültetésnél minden legkisebb körülménynek nagy fontosságot tulajdonítunk, — mert a dohánytermelésnél csakis sok mindenféle apróságok együttes helyes cselekményétől függ a valódi siker. Az ilyen apróságok közé tartozik az is, hogy a palánták egymástól való távolságát a legpontosabban, egyik tövet a másikhoz egyenlően alkalmazzuk.

A Deli-i dohányszermő ennek szintén nagy fontosságot tulajdonít, amennyiben az ő ponyváján, merő-kötélén, szines kőcz, vagy rongyból vannak egyenlő távolságban jelezve a dohánypalánta távolsági helyei, úgy, hogy azok pontos egyforma távolságban ültetnek egymástól; — nekünk sem szabad a lyukasztó kertész ügyességében és szemmértékében bizni, mert ott legtöbb esetben föld pazaroltatik és sok helyen a palánta közel helyenként pedig igen távol van egymástól, vagy megfordítva; — de bármelyik is egyaránt káros befolyással van, mert a rendes egyenlő távolság a fődolog.

Egyes vidéken erre igen praktikus dolgok vannak gyakran, nevezetesen az *utaló*, ez a mindnyájunk által jól ismert szerszám, rövidnyelű gereblye alakú, és két végfogaival jelzi a sor távolságát de megfordítva és keresztbe vezetve a már kijelölt sorokban, a tövek távolságát is jelzi a gereblyében lévő 40—50 centiméternyi távolságu fogai által, ami különben a helyi viszonyoktól és a dohánypajtól is függ.

A sorok egymástól való távolsága, ugy az ültetvények közeli a dohánypajt és helyhez van irányítva.

A Tiszai és Debreczeni leveleknél legajánlatosabb a sorok egymástól 80 centiméternyi, a palántákat pedig 40—50 centiméter, a kerti dohánynak pedig a sorokat 50—60 centiméter, a palántákat pedig 30—35 centiméternyi távolságra kiültetni, illetve elkészíteni.

A páros sorokban a terület jobban használható, de mindig tanácsos a jobb fejlődés szempontjából a palántákat három szögbe ültetni, azaz mindig úgy, hogy szemközti ne essék, miáltal nem árnyékoztatik nyíra el, a levegő is jobban járja, világosság és nap jobban éri.

Felleges, nyirkos időjárásban az ültetést egész nap folytathatni lehet, de forró napokban csakis délután kell az ültetést végezni, mely alkalommal kísértünk meg egy kis darab földön a Deli-i termelő által gyakorolt *beárnyékolás* módját, nevezetesen a mult számunkban megírt kis meghegyesített deszkának használatát, a melynek célszerűségét és gyakorlati oldalát maga a józanész eléggé felfoghatja velünk.

Még esős időjárásban is nagyon helyesen cselekszünk, ha a kiültetés után a palántákat megöntözzük, de még jobban cselekszünk akkor, ha az öntözendő folyó-, vagy állott-, vagy esővizben a több számunkban jelzett, és Cserhádi Sándor tanár úr által is ajánlt vegyítéssel öntözzük meg több ízben a dohánypalántát.

A szárazságban sínylő palánta megöntözése hogy minő nagy különbséget idéz elő a meg nem öntözöttökhöz képest: eléggé kimutatta Gamberszky Károly aradi doh. hevíltő főnök úr a Dohányújság egyik mult évi számában.

A felügyelő vagy dohányszem gazda arra ügyeljen, hogy az ültetés alkalmával csakis jó gyökeres palánta használtassék.

Gyöződjék meg arról, hogy akkor a a midőn a kertész a gyökért megszorítja, hogy valjon nem sebzé-e meg a palánta derekát, vagy nem töré-e meg azt, mert ezen hibák nagyon gyakran szoktak előfordulni, és később a gazda vagy kertész csak látja a fonnyadó dohánypalántákat, és abban a véleményben van, hogy aféreg pusztítja azt.

Már a sorház és lyukasztás, ültetés alkalmával használjunk fel minden lehető módot arra, hogy a rovarokat, és mindenféle pusztító férgeket kikeressünk és megsemmisítsünk.

Ügyeljünk rá, hogy a palánta, amint a kosárból, illetve a nedvesen tartott helyéről kijön: ne soká feküdjön a föld felületén, úgy az mint az szokás, hogy egy gyerek egy tányérban palántát hordoz és azt minden egyes lyuk mellé teszi, hogy ezek a palánták ottan soká ne feküdjenek, és ne legyenek kiteve az elhervadásnak, s legálább is nagyon meg ne fonnyadjanak, hanem hogy a rendeltetési helyökre azon frissen jussanak.

Ne engedjük soha, hogy két palántát egy helyre tegyen a kertész, mert azt is igen gyakran megszokták tenni, különösen akkor, mikor olyan satnya gyöngye palánta jön a kertész kezébe, és ilyenkor hogy azt el ne lökje, hát inkább kettőt tesz a gyöngyéből egy töbe, a melyből ugyan soha jó dohány nem lesz, — azért az ilyen gyenge rossz gyökerű palántát minden további gond nélkül irgalmatlanul el kell vesse hányatni, miért is már előzetesen vigyázni kell, hogy ilyenek már a melegágyból se téptessenek ki, hanem mindig csak a teljesen ép, erős, szóval olyan palántát szedessünk, amely kétségtelenül alkalmas az ültetésre.

Daróczi Vilmos.

A szivargyártásról.

Irta: *Kazay Reszó*, dohánygyári aligazgató, Budapesten.

A *valenciai* szivargyár 3000 asszonyt és leányt foglalkoztat szivarkészítéssel, kik havonként mintegy 17 millió szivart állítanak elő. A *corunai* szivargyárban is 2500

munkásnő dolgozik. Ezen gyárról egy utikönyvben a következő leírást találjuk:

Corunnának egyedüli iparágát a kincstári fabrica tabacos képezi. A dohányt csak szivarok alakjában szabad itt élvezni, mely szivarok pedig elég rosszak. Mindenki dohányzik; a különféle szivarfajok azonban a népnél nem igen kedveltek, miért is ezeket legtöbbször felváltják a népszerűbb kukorica-háncsba csavarva szivják (rendesen azonban papirosba csavarva, mely papirosból különösen kiváló jó minőségű a valencziai kerületben kapható, hol azt kis könyvek alakjában árulják; ezen papiros olyan lyukacsos mint az indiai papír s ég a nélkül, hogy füstölne.) A pipát itt alig ismerik. A szivarok készítése csupán nők által történik s ha a gyár teljes üzemben van, annak személyzete a hivatalnokokon és ügyelőkön kívül 2500—3000, a nyolcz éves kortól elkezdve egész az 50—55 söt hatvan éves korig. A munkásnők néha 800-an is ülnek egy teremben asztaloknál, hol előttük körülbelül egy négyzetláb nagyságú simafa deszkácska van.

Ha a dohányanyag már kellőleg elő van készítve, minden munkásnőnek ki lesz mérve egy bizonyos mennyiség, melyből azután 5k bizonyos darab számú kész szivart kötelesek leadni. A munka a levelek kisimításával kezdődik, azután bizonyos számú dohánylevelet hosszukás darabokra vágják (borítékvágnás). A kisebb darabokat és hulladékokat a bél készítése végett rakásokba gyűjtik, míg a durvább kocsányokat és bordákat félreteszik, s ha a gyár ezen kocsányokból már nagyobb készlettel rendelkezik, akkor azt hamburgi gyárosoknak adja el, kik abból burnótot készítenek.

A munkánál egyedüli eszközök: egy olló és egy kés, mely utóbbi az angol cipész-késhez hasonló. Ha a dohánylevél a kés fokával már kisimítva van, akkor a munkásnő a boríték egyik sarkába néhány dohányszálat és darabocskát tesz, s az egészet terden és metetelesen becsavarja míg a végére jutván, e levél maradvékát levágja és a szivar végét besodorja. Azután a szivar hosszúságát megméri, a csucstól lesimítja s a kész szivart kezével a deszkácskán meghengergeti.

Míndez a gyakorlott munkásnőknél oly gyorsan történik, hogy a munka folya-

matát csakis kezdőknél lehet megvizsgálni. Egy perc alatt nem ritkán három szivart is készítenek.

Ha a szivarbél apró, ha keményen van csavarva, vagy sok kocsány van benne: az által a szivar illata nagyon szenved s az egész megnehezítettik.

Ügyes munkásnők egy nap alatt (9 órai munkaidő) 900 darab szivart készítenek, de a közép előállítás is 600 darab. A kész szivarok a leadásnál megméretnek, a munkásnők pedig a munkából kimenetel után tisztességgel öreg asszonyok által megvizsgáltatnak.

Jó munkásnők naponként 75—80, középszerűek 55—60 krajczárt keresnek, a mi tekintve hogy Corunnában az élet nagyon olcsó, elég magasnak mondható. A munkásnők általában nagyon vidámak és folytonosan fecsegnek. A felvigyázóknak elég dolgvuk van a csitítgatással.

Idősebb szivarkészítőknél az ujjaiuk igen vékonyak és finomak lesznek; sehol sem látni oly szépen felcizomázott női fejeket és tüzes fekete szemeket, mint itt; kinézésük azonban egyáltalában nem mondható üdének, a mit különben a rossz levegőben tartózkodás könnyen megmagyaráz. A munkatermek alacsonyok, rosszul világítók s szellőztetésük hiányos. A munkásnők között az epilepsia nem ritka s korosszülöttek is gyakran találhatók közöttük.

* * *

A leghíresebb szivar: a Havana-szivar is spanyol származású, a mennyiben nevét a spanyol-amerikai sziget fővárosától Havana-tól nyerte. Ezen szigeten a legillatosabb és a legzamatosabb dohány terem s Havana város spanyol lakosai már régen foglalkoznak az annyira kedvelt Havana-szivarok nagybani gyártásával.

Az összes amerikai országokban, úgy a szigeten mint a szárazföldön általában nagyban dohányoznak, de bizonyos módosításokkal.

A francia gyarmatokon a dohányszermelők egy szivarfajt találtak fel, mely több mint egy angol láb hosszúsággal bír s melyet ők „bout“-nak neveznek. A gyarmatosok, akár öreg akár fiatal, kivétel nélkül dohányoznak. A törvényszéki üléseken a kihallgatási szünetek közben a

bíró tógájába burkolózva kedélyesen rágyújt egy „bout“-ra. S a gyarmati tanácsokban csoportosulva szivarral szájukban cserélik ki egymással véleményeiket.

Csak a gyarmatok fehér női nem dohányoznak. A négerék és néger nők ellenben óriási mennyiségű dohányt fogyasztanak s nem épen a legszebb látványok közé tartozik, a mint egy piszkos öreg néger nő hatalmas agyagpipájából bodor füstöt keletkeztet.

Az egyesült államokban az angol illetémség egy időben háborút izent a nyilvános dohányzásnak; sőt Bostonban büntetés terhe alatt megtiltott az utcákon való szivarozás és dohányzás. De ha az ördög egyszer már az emberbe belebujt nem oly könnyen megy ki belőle; s ha az egyik hibából ki is vergődik, rögtön bele esik a másikba. Így történt az éjszaka-amerikai yankeeknél is, kik a nevelés hiányosságának tartják a nyilvános szivarozást, de a *bagózásiak* nyilvánosan áldoznak. Nem ritkán látni őket az utcákon felpuffadt arcokkal, akár csak Don Juan szolgálójához hasonlóan, ki egy sült csirke-czombot dugott el szájába, s midőn ury által megszölitattott, azt mondta, hogy arczcsont-rheumája van.

A yankeek is gyakran kendőt tartanak arczukhoz mintha az fel volna dagadva. Pedig dehogyan! . . . Az annyira kedves bagóval tömték meg szájüregjeiket. Így pótlják eme kényes amerikaiak a szivart a „chique“ által.

A spanyol gyarmatok a dohányzásnak valódi hazáját képezik s Havában az utcákon több szivaros bolt van, mint fűszerkereskedés és bormérés.

Ezen szivaros boltok rendszeren szivarkészítő helységek is, és „tabaquere“-knak nevezetnek, mely tabaqueria nem egyébb mint egy az utcára nyíló bolt, melynek összes butorzata egy asztalból, négy-öt székből és egy vitzartó dezsából áll. Az asztal körül 4—5 többé-kevésbé tiszta kinézésű néger, vagy grandezzához hasonló szerencsevadász spanyol ül, kik drága pénzért a drága Havana szivarokat sorozják. A vitzartó dezsá arra szolgál, hogy abba a dohányleveleket a szivarkészítők gyorsan bemártásák, mely bemártott leveleket azután ügyes ide-oda mozgatók által a levegő-

TÁRCZA.

A mexicói dohány.

Irta: Rónai István.

A mexicói dohányt hazánkban csak kevesen ismerik. Még a szakemberek között is kevesnek nyílt alkalma, hogy ezen anyagfajjal közelebből megismerkedhessenek, mert igen kevesen dolgoztak vele. Mint hogy a magyar királyi dohányjövődék mexicói dohány feldolgozásával — habár nem nagy részletben — már foglalkoztatta egyik dohánygyárát, ezen dohány feldolgoztatása s egyáltalában az anyag minemisége körül tett tapasztalataimat akarom itt elmondani, s minthogy a tekintetes szerkesztő ur azzal bízott meg, hogy „behatóan“ írjak a mexicói dohányról, ennél fogva ezen dohánynak történelmi és geographiai oldalaira is ki fogok terjedkedni.

A dohány Mexicóban a termelvények között csak negyedrangú helyet tölt be. Az ottani termelvények első helyén a Cacao áll, azután következik a kávé és a kender. Czukortermele sem megvetendő fokon áll.

A köztársaság jelenleg 26 államocskából áll s minthogy Revillagigedo sziget nemrég külön állammá lett, mint Mexikó-

hoz tartozó rész: a köztársaság 27 államot számlál.

Együttesen sem valami nagy népességű, alig van 10 és fél millió lakosa. Területe majdnem két millió □ kilométer. Északamerika déli részén fekszik s élénk kereskedelemmel bír; kivitelének túlnyomó részét észak felé terelte az utóbbi időben az Egyesült Államok felé; azonban keletre is könnyen szállít, mert ezen oldalról az atlanti oceán mossa partjait, míg a nyugati részen a csendes oceánon is tart kereskedelmi hajókat.

A dohányt Mexicóban már rég óta termelik. A „Historia general de las Indias“ már 1554 említi, hogy a mexicóiak egy dohánys csöböl (Cannutus de humo) füstölnek s Lopez de Gomora, az egykorú író is igazolja ezt. A dohányzás történe mének kutatói Hernandez de Toledonak 1616 ban történetesen Mexicóban megjelent művére gyakran hivatkoznak s nem helytelenül, mert ez a „Kosmographie universelle“ jó forrás. Mikor Hernandeznek „a dohánynövény leírása“ című műve megjelent, a dohány Mexicóban igen elterjedt élvezeti czikk volt. — A közlekedési eszközök tökéletesebbülé folytán 1720 körül már rohamos emelkedésnek indulhatott ott a dohánynyal való kereskedelem, mert ezen időben Mexicónak említésre méltó külvittele volt

dohányban; a 18 ik század elején a dohánnyással szemben mindenütt mutatkozó ellenszenv itt már rég le volt győzve.

A brémai, hamburgi és lübecki világpiacokon azonban a mexicói dohány nem bír valami nagy jelentőséggel még ma sem.

Vagy helyesebben ma már. Mert a mexicói dohánytermelés fénykora rég le-tűnt, habár kereskedelme még virágoz. Amióta Mexicó köztársaságot képez, (1824) azóta volt már a dohánytermelés konzorciumé, egyeseké, sőt nyolcz hónapig egy ízben egyedüli is. Most ismét bérbe van adva. Hanem hát térjünk át a dohánnyra.

Sajátságos jellegű anyag az, melyen meglátjuk, hogy csak mesterséges öntözés révén terem. Egyáltalában Mexicóban a dohány csak folyók mentén miveltetik. A „sziklás hegység“ tövén végig a mexicói öbölön vonul a Rio Grande s csak ennek a partján terem meg a dohány, lévén itt a mesterséges öntözés könnyebb mint máshol; mert Mexicó sziklás, márgás talaja és némileg vulcanicus föld képződése egyébhol már csak kendertermelésre jó. — A legjobb mexicói dohány a meridai, quere-tári és vera-cruzi termelés. Hanem ezek is nagyon óvatosan próbálandók meg, mert rendkívüli hasonlatossággal bírnak a dél-amerikai Uruguay félszigeten termelt s

ben annyira kiszikkasztanak, hogy azok ugyan meg nem száradnak, hanem oly szivósak és nyulékonyak maradnak, hogy azokból a legszebb borítéklevelek vághatók. A szivarbélhez szükséges dohányanyag az asztal körül kosarakban van elhelyezve.

Ilyen „tabaqueria“-kban megrendelhet az ember bármilyen alakú szivart, csak nehány percig kell várakoznia, a kívánt szivar készen van s a tabaqueriát elhagyván, az estrádán büszkén érgetheti belőle a füstöt, mert az valódi havana szivar.

(Folyt. köv.)

Dohánytermelési kísérletek a debreczeni gazd. tanintézet gazdaságában 1890-ik évben.

(Közi: Snael Ferencz, a tanintézet gazdasági segéde.)
(Folytatás.)

Kísérleti eredmények.

I. Műtrágyázási kísérlet.

Annak kiderítésére, hogy a rendszeres trágyázás folytán eléggé jó termőerőben levő homoktalajunkon műtrágyázásnak alkalmazása a dohánytermelésnél indokolt-e, a dohánytermelésre használt 1 $\frac{1}{2}$ holdnyi terület három egyenlő részre osztván, egyik része egy métermázsza 18 $\frac{1}{2}$ -os vízben oldható superphosphattal trágyázatot. A superphosphat, mint már említettem, május hó elején lett a tavaszi szántásra elhintve és azután a talajba befogaszolva. Folytonosan figyelemmel kísérve a trágyázott területen a növények fejlődését, a superphosphat ama hatását, hogy kezdetben a növények gyorsabban fejlődnek, nem tapasztaltuk. A fejlődés egyenlően haladt a trágyázott és trágyázatlan területen, sőt augusztus hóban kitűnt, hogy a trágyázott területen aránytalanul sok tö maradt vissza a fejlődésben, elsárgul és utóbb teljesen kivész. E jelenség abból magyarázható, hogy sülvényes homoktalajunkban a superphosphattal való trágyázás folytán a tulajdonság még fokoztatik és így a grengébb, fejlődésükben kissé visszamaradt növények, a nyári szárazságot és hőséget nem bírják ki. Így magyarázható meg az alább közölt kimutatásban látható nagy eltérés is a termés eredményekben. 400—400 \square öl trágyázott és trágyázatlan számosháti dohány termésé osztá-

lyonként lemeretvén, a következő eredményeket mutatta:

Tétel	Magnevezés	Osztag					Összesen
		valaga- tolt A	I.	II.	III.	tisztá- hulladék	
1	Trágyázott számosháti	24,0	47,0	77,5	39,5	6,0	194,0
2	Trágyázatlan számosháti	26,5	39,0	97,0	56,0	4,5	223,0

A mint ebből látható, ez idei kísérletünk-nél a superphosphat hátrányára holdanként 116 kgmnyi különbség mutatkozik; bár a minőségére viszont úgy látszik, a superphosphat némi jótékony hatással van, a mennyiben, mint a kimutatásból látható, az I. és II. osztályú dohánynál a superphosphatozott dohány jelentékeny többletet mutat. Megjegyzem, e helyen, hogy az I-ső osztályba a jó színű, teljesen ép. de csekély feszképességűknél fogva, szivargyártásra kevésbé alkalmas — a II. osztályba pedig az ezen tulajdonságokkal bíró, de kisé sérült levelek lettek sorolva.

II. Kísérletek a dohánynak páros sorokban való termelésével.

Mindezeideig eldöntetlen kérdés lévén az, hogy a dohánynak egyenlőközű, avagy páros sorokban való termelése indokoltabb-e az elért eredmény mennyiségére és minőségére való tekintettel: kísérlet tételét nálunk a dohánynak fentemlített két módozat szerint való termelésével. Ezen czélból a dohányföldnek egyik trágyázatlan és trágyázott része, tehát egy holdnyi terület, keresztben két egyenlő részre osztott és egyik felében a dohány egyenlőközű, egymástól 70—70 cm-re levő sorokban 50 cm.-nyi távolságban ültetett, másik felében pedig az egyes sorpárok, melyekben a sorok egymástól 50 cm.-re voltak, 90 cm.-nyi távolságban lettek kijelölve és a dohányszárak a sorokban ismét 50 cm.-re elültetve. A páros sorokban való termelés előnye abban állana, hogy egyrészt a sorpárok esetleg kisebb távolságokra hozva, ugyanazon területen több növény volna termelhető; másrészt, hogy a munkások a nagyobb sorközökben járva, a levelekben sokkal kevesebb kárt tehetnek. Hátránya e termelési módnak az idén tett kísérletek eredményeiből következő, különö-

sen az, hogy a dohánylevelek, kiváltképen a keskenyebb sorközök felé esők, kevésbé fejlődnek ki; durvák maradnak, később érnek be és sokkal kisebbek, mint az egyenlőközű sorokban termelték. Ugy az egyenlőközű, valamint a páros sorokban ültetett dohányból 10—10 legnagyobb levelet kiválogatva, azt találjuk, hogy az egyenlőközű sorokban a levelek átlag 54 cm. hosszúak és 26 cm. szélesek voltak, míg a páros sorokban ültetettől az átlag 48 centim. hossz és 24,5 centiméter szélesség volt. Két egyenlő nagyságu levél között a páros sorokban termelt dohány levele 14 gramm, az egyenlőközű sorokban termelt pedig 15,5 gramm súlyú volt. A miből arra lehet következtetni, hogy páros sorokban termelve a dohány durvább, inkább pipadohánynak alkalmas; míg a szivar anyag előállítására inkább az egyenlőközű sorokban való mivellel érhető el. A kísérlet eredményei a következőkben foglalhatók össze:

Tétel	Magnevezés	Osztag					Összesen
		valaga- tolt A	I.	II.	III.	tisztá- hulladék	
1	Páros sorokban termelt számosháti 400 \square öln	18,5	36,0	82,0	49,5	5,0	191,0
2	Egyenlőközű sorokban termelt számosháti 400 \square öln	32,0	50,0	93,0	45,0	5,5	225,5

A mint ebből látható: az idei kísérletezés azt látszik igazolni, hogy az egyenlőközű sorokban termelt dohány nemcsak a termés mennyiségében szárnyalja túl a páros sorokban termelt dohányt, hanem az által a minőség is tetemesen javul; a mennyiben míg a páros sorokban való termelésnél a szivargyártásra alkalmas anyag 9,6, és az I. osztályú dohány 18,8 százalékát teszi ki az összes termésnek, addig az egyenlőközű sorokban való termelésnél szivargyártásra alkalmas anyagban a termés 14,2, és I. oszt. dohányban a termés 22,2 százalékát kapjuk.

III. Kísérletek a töltötés és sima műveléssel.

Összehasonlítani akarván a simán és töltötgetve mivelte dohányról a termés mennyiségében és minőségében mutatkozó eltéréseket, dohánynkat a harmadik kapálás végezténél

Brazíliahoz tartozó „Rio Grand“ dohány-nyal. A mexicói dohány nyers állapotban fakó színű, abszolút semminemű zsirtény-nyel, igen kevés természetes nedvességgel; a levélnek lemeze vastag, éle rendszeren csipkés; felülete a kocsányhoz közel eső részekben igen gyakran két-két borda között homorú ránczot képez, ami a Rio Grand dohánynál nem fordul elő. A mexicói dohány sok nedvességet tud felvenni, hanem nehezen, igen lassan párázik s a vizet magától szintén lassan bocsátja ki; általában kisebb, mint a Rio Grand dohány, de vékonyabb erezetű is. Aki mexicói nyers dohánnyt vesz a kezébe, annak azonnal eszébe jut a Rio Grand dohány; pedig míg amaz Északamerika legdélibb részén, addig emez Délamerika keleti részén terem. S mi az oka e hasonlóságnak? A növényélet megfigyelőinek állítása szerint e hasonlóságot az okozza, hogy egyforma termelési mód, egyforma mesterséges öntözés mellett termelik e két dohánnyt s történetesen Mexico talaja a karaii tenger és mexicói öböl vizétől ép oly alámosott, mint az uruguay félsziget az atlanti oceántól. A különböző, egymástól elütő éghajlatú dohány rokonmivőségét e szerint a tengermosta talaj képezi.

Általában levelesebb dohány a mexicói mint az Egyesült Államok egyéb dohánjai.

Nyulékonyága van, hanem borítékanyag-nak nem igen való. Bélének jó. Sőt levelesebb mint a Brasil dohány. Izre és illatra nézve a közönséges Brazil dohány mögött áll ugyan, de égése igen élénk, az ebből készült szivar parázsa nagy s épen azért, mert mint fentebb említettem, a levél szövete vastag, folytonosan ugyan, mégis lassan, de elég füstöt adva ég. Mint a vele egy éghajlat alatt termő columbiai dohány: ez is homokos. A mexicói dohánylevél bordái egymástól általában távolabb esnek, mint bármely Brasil dohány levelei, de másrészt még egyetlen Brasil dohányban sem fordul elő olyan vastag s különösen a tövén durva kocsány, mint a mexicoinál. Igen jellemző, hogy a kocsány feltűnően hirtelenül vékonyodik elannyira, hogy a veléhegnél „folytonossági hiány“-ban ényészik el.

Hogy lehetőleg megtarthassa a mexicói dohány a leveles állapotot vagy talán azért, hogy termelő épen az anyag leveles voltát tüntesse fel lehetőleg a legjobban: nem csomozzák a mexicóiak a leveleket úgy, mint például a nyugatindiai dohányokat szokás; a mexicói a szárazzá vált dohánynak 4—5 levelét egybekötött s aztán 8—10 ilyen négyenként egybekötött levélsomót zsinere vagy növényháncsra fűz olyképp, hogy körülbelül egy méternyi hosszú lán-

czot nyer vele; ezt azután úgy fekteti le, hogy a rákövetkező sornak mindegyik kis csomója egy-egy „köz“-be esik; ennek a módnak és eljárásnak az a czéja, hogy a levelek tulságos sajtólás nélkül is oly feszesen feküdjenek a csomagban, hogy egymást meg ne sértsék. S van benne valami.

A mexicói nyers dohány a nedvesítés után elveszté fakó: zínét s barna — de nem egyenletes — szint vesz föl. A „Rio Grand“-nak szép vörösbé játszó színe a mexicoinál nem fordul elő. A koránérte s kényszerérett mexicói is hamar felismerni, mert ez vizet nem vesz fel, törékeny s a nyulékonyág leglemibb föltételeinek sem felel meg.

Fel kell még említenem, hogy a mexicói dohánynál a leveleszövet igen erős tömörséggel indul ki a kocsányból s ez az oka annak, hogy a kocsányozásnál összehasonlíthatatlanul jobban szakad, mint például a jáva dohány.

Szép és egészséges levelek fordulnak elő a mexicói dohányok között a „meridai“ termelvényben. Ma már nem termelik ott a „Rio Gila“ dohánnyt, melynek néhány csomóját még a hainburgi cs. és királyi dohánnyágyár ritka szakszerűséggel berendezett dohánymúzeumában láttam. A „Rio Colorado“ dohány is elcsenevészedett. Úgy látszik, a mexicóiak a dohánytermelést már

fele részben simán kapáltak; felerészből meg-töltöttük, úgy hogy az egyenlőközű sorokban minden második sor, a páros sorokban pedig minden második sorpár lett csak feltöltögetve. Nehogy pedig a feltöltött föld az esetleges csapadéknak a dohány tövétől való elvezetésére szolgáljon, a töltés nem minden egyes dohány tőkéhez külön, hanem az egész sor vonalán végig huzatott fel; még pedig olyképpen, hogy a töltés felső része, eltérőleg az általános divó módtól, nem egy hegyes ormóba huzatott össze, hanem egy 12—15 ctm. széles sikot alkotott. Így a töltés felső részére hullott csapadék nem a sorközökbe vezetett le, hanem a növények mellett lezúvároghatott a gyökerekhez.

A kapás növények, különösen a dohány és a tengeri, sima művelésének annyi előnyét hangoztatjuk a töltögetéssel szemben, hogy speciális viszonyaink között a dohánynak töltögetésével elért eredményeink, bizonyára fel-tűnőek. Már két héttel az utolsó kapálás, illetve töltögetés után feltűnő volt a különbözőség a simán művelt és töltögetett sorok között. Ezek sokkal erősebben fejlődtek, üdűbbek voltak, mint a simán művelték; a levelek nagyobbak lettek és sokkal korábban értek be. Ebből magyarázható azután ama nagy eltérés is, mely egy a termés mennyiségében, valamint minőségében is mutatkozott. Termett ugyanis 400—400 □ ölön.

Tel.	Megnevezés	O s z t á l y					Összesen
		váloga- tott A	I	II	III	tisztá- hulladék	
1	Simán művelt sorokban . .	12,0	32,0	73,0	44,0	7,0	169
2	Töltögetve művelt sorokban	38,0	54,0	101,0	51,0	3,0	248

Látható ebből, hogy mindamellett, hogy a töltögetésnél a homoklevelek legnagyobb része tönkre megy, mégis a termés többlet kasszeteri holdanként 316 kg-mot tett ki és e mellett a fejlettebb anyalevelekben sokkal jobb minőségű gyártási anyagot nyertünk, mint a simán művelt dohánynál. Indokolását eme feltűnő eltéréseknek talán az idén uralkodott nagy szárazságban kereshetjük, hol a kiszáradásnak a növények feltöltögetése által nagyon is elejét vehetjük. Mindazonáltal végleges következtetést ebből a töltögetés előnyére nem

nem cultiválják oly lelkesedéssel, mint csak ezeltől 8—10 évvel: most inkább a dohánykereskedésre adták magukat, amennyiben a tőlük keletre s nem is távol eső Cuba dohányok eladását közvetítik Új Mexicóba és Californiába

A mexicói dohány continensünkön ritkaságzámba megy már.

A mexicói rengeteg őserdők közepette — még magyar embert is találunk, *Báno Jenő* földink ültet ott kávét, mint írja „tiz napi lőjásra a legközelebbi vasutól, csörgő kigyók, jaguárok és — indiánok között.“ Azt írja, hogy a „chilimoli“, az a paprikával kevert paradicsomlé, igen jó étel.

A szivarozás Mexicóban rendkívüliesen el van terjedve; talán sehol annyi szivarozó nő nincs mint ott. A tertulijában, e mulatóhelyeken táncolnak, fecsegnek és dohányoznak a nők s mint Haumann írja: „Wer in Mexico nicht raucht, ist ein Barbar!“

Említett földink sok szépet ir onnan. Van neki egy szép telepe, (Kamilla-telep), melynek egy magasán fekvő tisztásáról nézi a kéklő végtelen oceánt s most a kaucsukfa termeléséhez akar fogni az őserdők között.

vonhatunk és a további ez irányban teendő kísérletek oldhatják meg véglegesen e kérdést.

IV. Összehasonlító kísérlet egyes dohány válfajok termelésével.

A dohány jövedéknek első sorban jó minőségű szivarboríték levelekre lévén szüksége, óhajtottunk összehasonlító termelési kísérletet tenni több dohány válfajjal, különös tekintettel a nverendő anyag minőségére. A helybeli dohánybevéltől felügyelőség részéről rendelkezésünkre bocsátott: palza, hollandi, manilla, marylandi dohánymagvak után azonban csak ez utóbbi t. i. a marylandi dohány válfajból nyertünk a kísérletezéshez elegendő számú palántát, mert a többi nem kelt ki, és így az első három válfajjal való összehasonlító kísérletezés ez évről elmaradt. A marylandi dohányt alacsony alig 45—50 ctm. magas, levelei hosszúak, igen keskenyek és a tövön igen sűrűn vannak elhelyezve, úgy hogy egy tövön sok esetben 40 sőt ennél több levél is van. Érési ideje ősszeesik a szamosháti dohányéval. Szaradása, a levelek durvább alkata miatt, nagyon lassan halad előre. A csomózás alkalmával a levelek kisimítják, azoknak fodoros alkata folytán, majdnem a lehetetlenség közé tartozik; és így, eltekintve a levelek durvább alkattól, igen válfajnak szivarboríték anyagának való használhatóságára kihatás nincsen. A levelek színe a beszaradás után zöldes barna lesz, a mi ezen válfaj értékét megint csökkenti. Az ezen dohány válfajjal való összehasonlító termelési kísérletre, a dohányföld egyik 1/2 holdas kísérlete lett felhasználva, úgy, hogy felerészből szamosháti, felerészből pedig marylandi dohánynyal ültetett be. Az ezen kísérletre használt terület magasabb fekvésénél fogva, dohánytermelésre már kevésbé volt alkalmas, mint az az elért eredményekből is látható; termett ugyanis 200—200 □ ölön.

Tel.	Megnevezés	O s z t á l y					Összesen
		váloga- tott A	I	II	III	tisztá- hulladék	
1	Szamosháti simán művelve . . .	8,0	16,0	13,0	24,0	2,0	63,0
2	Szamosháti töltögetve művelve . . .	18,0	34,0	19,0	19,0	1,0	91,0
3	Marylandi simán művelve . . .	5,0	26,0	21,0	14,0	3,0	69,0
4	Marylandi töltögetve művelve . . .	5,0	38,0	16,0	17,0	1,0	73,0

Midőn kísérleteink eredményeit, melyek számos ez irányban tett kísérletek eredményeivel ellenkeznek, nyilvánosságra hoznánk, nem célom a másutt is pontosan végrehajtott kísérletek eredményeit kétségbe vonni; hanem csupán jó szolgálatot véltém tenni az ügynek, ha laza homoktalajokon, a száraz időjárás mellett elért eredményeket közlésem, hogy ezek, a további ugyanilyen viszonyok között teendő hasonló irányú kísérletezéseknek támpontjául szolgáljanak. Intézetünkben éppen az eredmények nagy eltérése miatt annál nagyobb buzgóssággal fognak folytatni e kísérletezések és az eredmények annak idején ismét közzétételnek.

(Vége.)

Elméletek a dohányról.

A mi a dohánylevél vegyelmzését illeti: azt Nessler tanár beátoán megvizsgálta, és erre nézve felvilágosítást is adott.

A száraz anyag érett, vagy éretlen dohánynál mennyiségileg majdnem egyenlő, az éretlen leveleknél 13—15% közt, míg az éretlen 12,0—15,0% közt ingadozik,

pedig a kettőnek összetételé igen különböző. A hamurész az érettség fokával mindig szaporodik, s úgy látszik csak a túlerős leveleknél kezd csökkenni; — s éppen ez az arány áll a szénsav, kálium és nikotin anyagokkal is.

A szerves részei a dohánynak a következők: nikotin, elillanó olaj, proteinyanyag zsir, szerves savant czukor, keményítőliszt pectin és fásrészek.

A zöld dohánylevelek nem árulnak el nicotin szagot; a szarvasmarha nagyobb mennyiségű zöld dohánylevelet megehetik anélkül, hogy az neki megártana.

A nicotinszag csak a fermentációnál kezd jelentkezni, ebből kiindulva úgy látszik hogy a nicotin a nem fermentált dohányban egy bizonyos anyaggal van összekötve, talán a szerves savanttal.

Úgy a szárítás, mint a fermentálás nagy befolyással van a dohány minőségére nézve; — már a szárításnál bizonyos anyagok feloszlanak, miáltal amoniak, szén-sav és víz képződik.

A levegő hozzájárulása vagy elvonása által a dohány különböző procedurán megy át.

A nyirkos dohányok a midőn magas bányába egymásra rakatnak, a fermentáció alatt, a midőn a levegőnek nincs nagy befolyása, a nicotin lényegesen megkevesbedik, annyira, hogy a nicotin teljesen el is tűnik.

J. Nessler ezen uton kívánja azon körülményt felvilágosítani, hogy ő egyes dohányokban, például siriában csak igen kevés, vagy semmi nicotint nem talált, a mennyiben fel nem tehető, hogy a siriái dohány már eredetileg nicotint nem tartalmaz. Így tehát bizonyos körülmények közt a dohányt nicotin mentesen is lehet találni. Általában a nicotin tartalom a zöld dohányban 1,5—9,0% a kész dohánynál 0—4%.

A fermentált dohány, mely pipadohány vagy szivargyártásra van szánya, hogy égését javítsák salétrommal páczoltatik, (természetesen Németországban, mert minálunk ez nem alkalmaztatik.)

Nessler ajánlja, hogy a dohány égése fokoztassék, a száraz dohánylevelet egy feloldott 1/2—1% káliumcarbonát folyadékba mártani, mely a nehéz égésű humussavant feloldvasztja, és ennélfogva az égést emeli.

A kész dohánynak hosszas fekvése által egy pipadohány, mint a szivárnál a víz veszése mellett még egy állandó oszlatás létezik, melynek következtében a szerves összetételek az ásvány anyaghoz képest — ismét kevesbednek. Az elsőből elmegy nevezetesen egy része a nicotinnak és az elillanó olajnak, a hosszas fekvés által, úgy hogy egy bizonyos időn tul, a dohány vagy a szivar nem jobb, hanem rosszabb lesz.

Hogy pedig a soká fekvő dohány jobban ég: ez a víz veszesség által eléggé világos.

Értékesítésére nézve a dohány bordáknak a burnót készítésére nézve még megjelgyeztetik, hogy a levél borda sokkal kevesebb nicotin tartalommal bír, mint a levél többi része.

A dohánynak erőssége és jósága egyáltalán semmiképen nincs a nicotin tartalmától függővé téve.

Nessler szerint: például a siriái dohány mely a szivárnál — mint általánosan ismeretes — kábitóan hat az emberre, semmi nicotin tartalommal nem bír. A legértékesebb és a legtöbbre becslött havanna, Portorico, Latakia 0,6—1,2%, az általánosan rosznak ismert Badeni 3,36% nicotint tartalmaz.

A dohánynak mint élvezeti cikk és mint kereskedelmi tárgyának értékére befolyással bír, az éghajlat, a talajrész, a trágyázási mód, az aratási idő, a szárítási ke-

Első o.-magyar villamvilágítási és erőátviteli gyár

EGGER B. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII. Huszár-utca 7. ☞ BÉCS, V. Griesgasse 36.

Sürgöny-czím: Dynamo Budapest.

A legjobbnak
ismert

MIKROPHON

Berliner-féle

**UNIVERSAL-
TRANSMITTER**

egyedül
jogosított gyártói.



A legjobbnak
ismert

MIKROPHON

Berliner-féle

**UNIVERSAL-
TRANSMITTER**

egyedül
jogosított gyártói.

Ezennel van szerencsénk b. tudomására hozni, hogy sikerült a legkitünőbb mikrofonon Berliner I. úgynevezett „Universal-Transmitter“-jének kizárólagos gyártási jogát Magyarországra nézve megszerezni, a mi által azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy telephongyártásainkat mint a legkitünőbbeket ajánlhatjuk.

Ezen mikrofon előnyei főleg a következőkben állanak:

A készülék lényeges szerkezete egy vékony szénlemez, egy több concentrikus gyűrűvel ellátott praeparált széntömb és a kettő között elhelyezett szénpor. Az egész légmentesen egy fémdobozba van zárva s ezáltal meg van óva minden külső befolyástól. Ez lehetővé teszi a transmitter használatát oly helyiségekben is, melyekben gázok vagy nedves levegő egy másnemű mikrofon használatát lehetetlenné teszik.

A készüléken nincs sem rugó, sem beállító csavar melynek következtében az Universal-Transmitter minden után szabályozás nélkül éveken át a legkisebb változás nélkül működik.

Az Universal-Transmitter egyenlően jól dolgozik a legrövidebb mint a leghosszabb vonalon.

A berlini postaigazgatóság Berlin-Stettin, valamint Berlin-Hannovera közt kísérleteket tett ezen készülékkel a legfényesebb sikerrel ép úgy a cs. kir. osztrák távirtdahivatal Bécs és Prága, valamint a m. kir. posta- és távirtdahivatal Budapest (tőzsde) és Bécs között.

„Universal Transmitter“

„Universal Transmitter“

Ezen mikrofonok többek között következő nagyobb vállalatoknál és hivataloknál vannak használatban:

Központi telephon hálózat	Bari (Impresa Barese)	Belga kir. állami távirtda hivatal
" " "	Roma (Impresa — Romana)	Németalföldi állami távirtda hivatal 500 db.
" " "	Brünn	Svájezi távirtda-igazgatóság
" " "	Ystadt (Svédhon)	General-Post-Office London
" " "	Rosario	Szász kir. államvasutak vezérigazgatósága
" " "	Montevideo	Bádeni
" " "	Buenos Ayres	Cs. kir. szab. osztr. északnyugati vasút igazgatósága
" " "	Assuncion	Main — Neckar
" " "	Mendoza	Kursk — Kiew
Telephon összeköttetés:	Hannover — Berlin	Moszkva — Rjāsani
" " "	Genf — Lausanne	Bochumer Verein f. Bergbau und Gusstahlfabrikation
" " "	Bécs — Brünn	Osztr. fegyvergyár társulat Steyr
" " "	Bécs — Prága	Liebig báró Reichenberg
" " "	Bécs — Budapest	Hörkányi Frigyes Szerenes
Központi telephon hálózat	Fiume	Magyar csukor-ipar részv. társulat Szerenes
" " "	Győr	Magy. kir. államvasutak
" " "	Sopron	Földművelésügyi m. kir. ministerium.
" " "	Budafok	Cs. kir. osztr. szab. Ferdinand északi vasút 300 db
" " "	Arad	" " déli vasút
és számtalan magán-vállalatnál		Norvég kir. távirtda-igazgatóság Christiánia
Württembergi kir. pósta- és távirtdaigazgatóság cca. 2000 db,		Közmunka-Ministerium Lissabon
Osztrák cs. kir. pósta- és távirtdaigazgatóság cca. 1500 db.		Riga — Dünaburgi vasút
		Società telefonica Lombarda, Milano.

BIZONYÍTVÁNYOK.

Cs. kir. alsó-ausztriai pósta- és távirtda-igazgatóság.

Bécs, 1886. december 25.
 . . . Végül értesítetik a czég, hogy a beküldött mikrofonok a Bécs és Brünn (150 km.) közötti telephon berendezésnél *nagyon jóknak* bizonyultak.
 A cs. k. udvari tanácsos és igazgató helyett:

Morian, cs. k. főépítészeti tanácsos

Moszkva-Rjāsani vasúttársaság.

Moszkva, 1887. január 17.
 Kísérlet az 1885 Werst (ca 200 km.) hosszúságú Moszkva — Rjāsani távirtdavezetéken.
 . . . A mikrofonok négy-négy Leclanché elemmel dolgoztak. A kísérlet egész tartama alatt, a mikrofonok és jelző csengők *rendkívül jól működtek*; a beszéd *tisztán és hangosan* volt hallható.

P. Anisimoff, mérnök.

A moszkva-rjāsani vasút távirtda-főnöke

Örömmel ismerjük el, hogy becses czégük által nálunk létesített telephon munkálatok legnagyobb megelégedésünket érdemelték ki, miután a 19 km. hosszú telephon-összeköttetés a Berliner-féle mikrofonok használatával *teljesen sikerültek* tekintetű.

Közel hat havi működése óta, *daczára a kemény télnek* — eddig *semminemű zavar* nem fordult elő.
 Csányi műtároló társulat Kassán
Lassgallner, igazgató.

Hannoverai királyi Polytechnikum elektro-technikai intézete.

Hannover, 1887. június 28.
 . . . én azokat a laboratorium és a mérőhelyiség között hoztam működésbe és azt találok, hogy a *legmesszebbmenő követeléseknek* megfelelnek
 Tisztelettel

Dr. Kohlrausch W. tanár.

Tolnai uradalom.

Egger B. és Társa uraknak, Budapest VII., Huszár-utca 7. szám.

F. hó 10-én kelt b. levelükre válaszolva, értesitem, hogy az önök által a tolnai uradalomban létesített telephon-telep *legjobb megelégedésünkre* működik.

Tisztelettel

Tolnai uradalom: **Berg.**

Készséggel hozom becses tudomására, miszerint az Önök által nálam berendezett telephonon — *kifogástalan működése* folytán — teljesen meg vagyok elégedve.

Tisztelettel

Kis-Várda, **Reizman Herman.**

A kisbéri m. kir. ménésbirtokon Önök által létesített telephon berendezés *igen jól* működik és teljesen *megfelelőnek* bizonyult.

Kisbéri m. kir. állami ménésbirtok
Renner, igazgató.

„Universal Transmitter“

„Universal Transmitter“

Örömmünkre szolgál Önöknek tudomására hozhatni, hogy az Önök által létesített telephon berendezés *igen jól* működik, s mi vele *teljesen* meg vagyunk elégedve.
Kassai kereskedelmi bank részv. társ.
Dávitko, Rottenberg.

Szívesen elismerjük, hogy az önök által berendezett telephon és ennek jó működése felől *legnagyobb megelegedésünket* kinyilváníthatjuk.

Hermanneeci papírgyár
Hüttner.

Becses abbeli megkerésére, hogy az Önök által nálunk létesített telephon-berendezés mennyiben bizonyult hasznavehetőnek, azon kellemes helyzetben vagyunk, miszerint kijelenthetjük, hogy az egész berendezés (6 állomás) minden kívánalomnak a *legteljebb mérvben* megfelel. — Megemlítjük még, hogy különösen ama két állomás, mely a gyár zajos gépházában és a műhelyben van elhelyezve, *daczára az ezen helyiségben uralkodó nagy zajnak, meglepő erősen és tisztán* adja vissza a hangokat; minek következtében idittatva érezzük magunkat, Transmitter-je constructióját, a legsikerültebbnek és eddig legtökéletesebbnek kinyilvánítani.

Hogy a kiterjedt hálózatban a földvezetékek segítségével eddig semminemű zavar nem mutatkozott, esakis a vezeték pontos és szakavatolt elhelyezése, valamint a készülékek *igen solid* kivitelének tulajdoníthatjuk.

Selypi czukorgyár részv.-társ.
Dreyschock, igazgató.

Van szerencsénk tudatni, hogy a mult évben Önök által nálunk létesített telephon vezetékkel teljesen meg vagyok elégedve.

Ezen vezeték, mely 5 km hosszban köti össze két majoromat, *minden időjárásban kitűnően* működik, a *leghalkabb beszélgetés* is egész tisztán kivethető, az idei erős tél, vagyis 22° hideg daczára a 2 mm. vastagságú vezeték huzalok *egyszer sem* szakadtak.

Fentieknél fogva ezen czelszerű berendezésről esakis dicsérrel nyilatkozhatok.

Kiváló tisztelettel maradok
Szenágy Lajos, Jász-Kisér.

..... daczára annak, hogy a vonal még esak rövid ideje van használatban *teljes megelegedésüket* kell kifejeznünk, mitután a készülékek *pontosan és minden zavar nélkül* működnek, minek következtében minden nagyobb, központi kezeléssel bíró birtok tulajdonosának *sürgösen ajánthatjuk a telephon berendeztetését*; mitután a *befektetett csekély összeg,* a berendezés igen czelszerű oldala által rövid idő alatt kárpótoltatik.

Klobusztky János-féle uradalmi intézség Skulya
Kramer, pénztartó.

L'Ingénieur-Consell.

Bruxelles, 15^e Février 1887.

Toutefois, nous ne pouvons que constater les effets obtenus, et reconnaître que le nouvel „Universal-Transmitter“ est **un des plus puissants**, que nous ayons entendus, **tout en conservant une pureté de transmission parfaite.**

Electrician Branch, **General Post Office**
London, 14th Febr. 1887.

Dear Sir,

I am pleased to inform you that your Telephone transmitter has been tried and given good results **on underground wires up to 50 miles**, and on a new coppers wire line of **270 miles having 15 milles of ordinary underground wire in it.**

I am, dear Sir, Your's faithfully
W. H. Preece.

Alfeld, 1887. július 1.

Kivánatra szívesen bizonyítjuk, hogy a nekünk szállított „Universal Transmitter“ ek működésével nagyon meg vagyunk elégedve, s hogy azok körülbelül kilenc hónap óta két, egymástól 14 km távolságra lévő állomás között minden zavar vagy javítás nélkül jól működnek.

Kiváló tisztelettel

Hannoverai papírgyárak Alfeld-Gronau
ezelőtt: **Woge testvérek.**

Kohner Adolf fia, Budapest.

Tek. Egger B uraknak Budapest.

Ezennel van szerencsénk elismerni, hogy Felső- és Alsó Százbereki, valamint Szt. Iváni birtokainkban a telephon berendezést *legjobb megelegedésünkre* eszközölték és az fennállása óta jól működik.

Tisztelettel

Kohner Adolf fia
Kohner Zsigmond és Károly.

Északmagyarországi egyesített köszönbánya és iparvállalat-részvénytársulat.

T. Egger és Társa uraknak Budapest.

Szívesen elismerjük, hogy önök által bányaműveinkben berendezett telephon vezetékének igényeinknek tökéletesen megfelelnek. A vezeték-k másfél év óta vannak működésben mely idő alatt javítást nem igényeitek.

Tisztelettel

Északmagyarországi egyesített köszönbánya és iparvállalat-részvénytársulat igazgatósa.

Reichart.

Telephon-kiállítás Brüsszel.

A „The Electrical World“ ítélete: 1887. febr. 8-án.

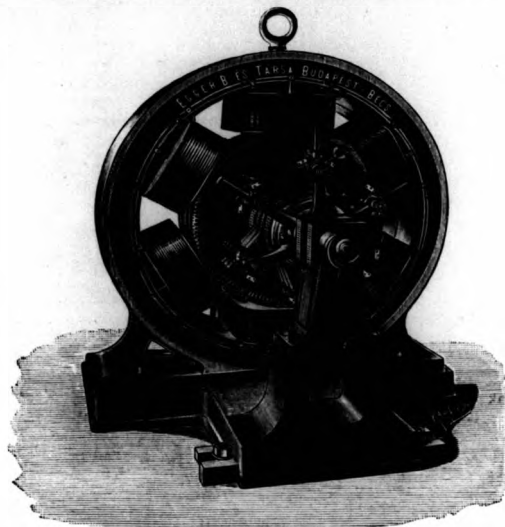
..... Mr. Berliner, exhibits a new microphone said to be **among the best** in the collection.

„Universal Transmitter“

Első o.-magyar villamvilágítási és erőátviteli gyár

EGGER B. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VII. Huszár-utczá 7.



ajánlja gyárát villamos világítási és erőátviteli berendezésekre.

—==== Költségvetések ingyen. —====

Izzólámpák, ívlámpák, dynamo-gépek, mérő-készülékek, accumulatorok, stb. stb.

Nagyobb, általunk létesített világítási berendezések:

Ő Felsége Lainzi kastélya.
Ő Felsége Bécsi váralka (C000 lámpa.)
Bécsi városház.
Wildbad Gastein.
Etablissement Ronacher, Bécs.
Maison Spitzer, Bécs.
Gizella gőzmalom, Budapest
Krausz Mayer és fiaj szeszgyára, Budapest.

Győri szeszgyár, Győr.
Ginzkey szőnyeg-gyára, Maffersdorf.
Első magyar kenderítő gyár, Szeged.
Machlup A. és E. „Flora”-gyertyagyára, Budapest.
Selypi cukorgyár r. t. Selyp.
Központi tejcsarnok, Budapest.
Kugler Henrik, Budapest.
Diósgyőri vas- és acélgyár, stb. stb.

Összesen több mint 800 berendezés.

zelés, a fűlesztés, a dohány elhelyezése, kora és szállítási távolsága.

Az európai dohány sokkal jobb Amerikában, mint a hazájában. Azon vidékek, melyek a legjobb és legheirősebb terményt állítják elő, úgy mint a bor, kávé thea stb. csak csekély számban és kis kiterjedésben léteznek. A legfinomabb amerikai dohány Cuba szigetén terem. — Lucon szigetén (Philippin) majdnem oly finom kitűnő anyag terem, mint a jelzett, melyek a Manilla szivar előállítására szolgálnak.

Finom, de erős dohány termeltetik Cadoe, Jáva, Malva és Hindostán tartományokban.

Mindezen fajok Nicotiana fajból származnak. — Sajátságos gyöngye és kellemes a sárga Chinai és Thibetti dohány, a híres Látkia Sírriából származik. (N.-Rustika), a Persia Sehirás (N.-persica) fajokból. A Hollandiai dohány pedig az által tűnik ki, hogy nincsenek vastag bordái, szövete igen vékony, és ezért szivartakáró gyanánt igen becses és Észak-Amerikában de sőt Cubába is szállítatik.

A chinai dohány is finom szivartakáró dohányt szolgáltat (Johnston Dorenblüth). A formák, melyben a dohány élvezeti cikktől szolgál. majdnem minden országban: a pipázás, burnótozás, bagózás; a dohány hatása, minden használati módjánál egyformának tűnik fel, csakis a használat kisebb-nagyobb mérvé szerint különbözik egymástól. A legnagyobb hatást idézi elő a dohányszás. a legkisebbet a burnótozás, de a különbség ebben is a használt mennyiség és minőségtől függ.

D. V.

(Folytatása következik.)

A dohányüzlet az 1890-ik évben.

— Herzog M. L. és Társa jelentése. —

Az 1890-iki üzletesszándó meglehetősen lombozott volt, mert kivételünk oly alacsony fokot ért el, hogy további súlyedés már alig lett volna lehetséges. Magyar dohányok utáni kívánság csak nagyon mérsékeltet mutatkozott és nagyobb élnétség csak az esetben léphetett volna fel, ha 1889/90-iki aratás jó eredménnyel végződött volna; sajnálatra azonban a termés — az utolsó jelentésünkben kiejtett véleményünkkel megegyezőleg — egészen alárendelt jelentőségű volt. A dohány — csekély kivétellel — az uralkodó szárazság miatt, egészen kifejeletlen, durva, vastag levelű, halovány színű, nagybórára száraz s aprított és csekély levéltartalmu volt, s így semmi épen sem felelt meg azon meglehetősen nagy kívánalmaknak, melyek külföldi fogyasztóink részéről tetették. A felmerült szállítások nagybórára régebbi dohányfajokból fedeztetek, melyek még meglehetősen választékot nyújtanak. A magánipar részéről történt megkeresések nagybórára egészen olcsó, ugynevezett kihányás fajokra szorítottak és dacára a példátlanul olcsó áraknak, melyek alig fedezték a termék előállítás költségeit, még nagy igényekkel is léptek fel és többnyire könnyű levélűs, jó egészségű és szép színű dohányt kívánt az; potomárt tehát oly dohányt követelnek, melynek gyári értéke a fizetett árt messze túlhaladja.

Jól égő burokok, és könnyű szép színű vágóanyagot is keverték, csak hogy a készlet e fajokban pusztán igen csekély választékot nyújtott, másrészt pedig nagy nehezen lehetett ezekért csak félig is elfogadható árt elérni, úgy hogy e tekintetben az üzlet nagyon lassan mozgott előre, s nem is karolt fel jelentékeny quantumot. Egyedüli örömdetes jelenségnek tekinthetjük azt, hogy Olaszország 1500 q.-nyi (R. jellegű) és 6000 q.-nyi (C. jellegű), tehát összesen 7500 q.-nyi szükséglettel állt elő. Mivel azonban a 6000 q. C. első ízben egy — ezen szakon kívül álló — vállalkozónak adatott el, ki azonban a kötött szerződést nem tarthatta meg, s vadiumának elvesztésével bánatpénzt fizetett, ezen egész

összeg másodízben egy budapesti ház birtokába ment át, még pedig igen olcsó áron.

Ezenkívül Porugália 400 q.-nyi csekély értékű Schneidegut és Románia 100 q. szivar takarót vásárolt. Ugylátszik, hogy a francia dohánypiacot, mely kivételünkre nézve valaha a legnagyobb befolyással volt, a párisi világiállítás alkalmával a képviselőházunkban kiejtett enunciatiók óta véglegesen elvesztettük s így a francia piac elejtése tekinthető a dohánykivitel rendkívüli hanyatlásának kútféje s okozója gyanánt. Kivételünk ezenkívül még csak Hollandiára, Gibraltarra, Algier-ra és Svájc-ra szorított. Utóbbi államban azon tervvel foglalkoztak, hogy a jelenleg uralkodó beviteli vámot 25 frutól, (métermázsánként) 40, esetleg 56 fruta emelik fel; s ezen körülmény arra ösztönözte a gyárosokat, hogy a szokottnál többet vásároljanak; ezenkívül nem épen jelentéktelen mennyiségű dohány szállított Svájcba a kilátásba helyezett vám felemelésén való nyereszedés reményében; ezen speculáció azonban kudarcot vallott, mert a szövetség tanács által tervezett vám felemelés — valószínűleg a meglepően nagy bevétel miatt — abban maradt. Végre dohánykivételünk terén újdonság gyanánt mutatkozó azon jelenséget akarjuk felemlíteni, hogy jelenleg már Egyiptomba is történtek próba szállítások. Az 1888-iki jelentésünkben ama megszegényítő tényre utaltunk volt, hogy a magyar dohány Egyiptomba való bevitelére ki van zárva, s hogy utóbbi csak csempészet útján — idegen zászló alatt — vihető be oda; azóta Egyiptommal új kereskedelmi szerződés kötött, melynek határozatai alapján dohányunk már bevihető, Algierban a jelenleg tennálló beviteli vámnak 24 frutól 40, illetőleg 80 fruta való felemelését tervezik, mely körülmény nagyon is sajnálandó volna, mivel ily nagy vám mellett a szükséglet rendszeren a jobb dohányfajokra szorított, és így mi — ha a vám felemelése tette válik — ezen fogyasztási területet, mely évenként 2000—4000 q. mennyiségű dohányt húzott tőlünk, legvalószínűleg elvesztendjük.

A jelenleg Németországgal folyó vámszerződés által dohányainkra nézve kedvező eredmény nem volt elérhető, mivel Németország képviselői a dohány beviteli vámjának elengedését a tárgyalásból kizárták nyilvánították.

A dohány kivitel ép úgy most, mint azelőtt ingatag alapon nyugszik, a nagy concurrentia, melyet a legkülönbözőbb factorok egyes tereken létesítenek, az üzlet fellendülését nem engedi meg, és mi ismételtelen kiemelhetjük azt, a mit már mult évi jelentésünkben is lelemlítettünk, t. i. hogy valamennyi tényezőnek együtt kell közreműködnie arra, hogy biztos alap teremtessek, a melyen aztán a kivitel egészséges kitéjlődése kintartással, s az összes felmerülő jelenségek megfigyelésével elérhetővé válik. S mi annál inkább remélhetjük egészséges organisatio megteremtését, mint-hogy a pénzügyminiszter a pénzügyi bizottságban tolyt tárgyalások alkalmával oda nyilatkozott, hogy szándékában van egy oly mozgalom kereszttől vitele, mely alkalmasnak mutatkozandó dohány kivételünkre a jövőben is biztosítani, és lehetőleg kifejleszteni. Pénzügyminiszterünk, ki mindig a legnagyobb tapintatossággal ragadja meg a kedvező alkalmat, bizonyára itt is megtalálja majd a leghelyesebb utat, melyen kivételünk süllyedésének veszélyét biztos elháríthatja, s a jelen erőfeszítésével épp oly organisatiót létesítend, mely hivatva lesz szüldősi felben levő kivitel kereskedésünkre új életet lehelni.

Következőkben az árakat jelöljük meg, még pedig 100 kg.-ként:

Közönséges vágóanyag	12—14 frt
Középszerű	14—16 "
Leveles	20—28 "
Színes	20—30 "
Bélanagy	14—16 "
Burok és bélanagy	18—20 "
Burok	23—27 "
Feldolgozásra	30—35 "

Takaró	45—50 —
Burnótanyag	25—32 "
Laza levelek	12—14 "
Hulladék	6—8 "

Az utolsó 1890/91-iki aratás csak 80% -os átlagos eredményt mutatott fel; a dohány kifejlődésének időszakában rendkívüli szárazság állott elő, a növények összezsugorodtak, és egy oly aratással van dolgunk, mely a befejezett fermentatio után sem a gyári feldolgozásra, sem a kivitelre különösen alkalmas terményt szolgáltatni nem fog.

Az aratás eredménye Ausztria-Magyarországban a következő volt:

Magyarország			
	1887.	1888.	1889.
A megművelt terület holdakban	93,178	81,069	79,726
Eredmény kilogrammban 46.666,101	52.341,585	43.584,846	
Eredmény egy holdterületen szintén kgr.-ban	501	645	547
Az ebből befolyt pénzügyi összeg frtkban	8.242,547	9.240,166	8.190,061
Az átlag 100 kgrmkt befolyt pénzügyi összeg frt	1766	1765	1880

Ebből Magyarországra esett 30,330 hold, 16.884,924 kgrm és 3.170,411 frt, Ausztriára pedig esett 49,396 hold, 26.699,922 kgrm 5.019,650 frt.

Az átlagos eredmény kerekszámokban a következők:

	Egy hold utáni súly.	Egy hold után befolyt pénzügyi összeg.
1879	365 kgrm.	66.50 frt.
1880	646 "	114.73 "
1881	467 "	84.39 "
1882	534 "	93.38 "
1883	494 "	87.72 "
1884	461 "	79.68 "
1885	544 "	92.03 "
1886	360 "	63.02 "
1887	501 "	88.47 "
1888	645 "	114. — "
1889	547 "	102.83 "

Ausztriában a következőképpen esett ki az aratás:

Galicia.			
	1887	1888	1889
Beváltott tömeg kgr.-ban	1,653,121	2,274,764	3,490,898
A termelői száma	15,606	18,656	26,551
Beművelt terület hektároknban	1,001	1,296,61	1,970
Egy termelőre eső ár	642	695	742
Egy hektár sulya kgr.-ban	1,650	1,765	1,771
Megfelelő bevétel frt-ban	284,933,44	398,251,32	535,572
" Hektáronként	284.38	307.15	271.76
" 100 kgr.-ként	16.50	17.55	17.71

Dél-Itóli.			
	1887	1888	1889
Beváltott zöld dohány kgrmokban	3,278,211	2,769,264	3,081,869
Ezek sőtvalasztva ennyi kgr.-ot adtak	546,532	547,695	501,108
A növény drókok száma	16,032,957	16,329,252	15,286,975
A termelői száma	2,532	2,596	2,331
Mivelt terület hektároknban	400	400	400
Egy termelőre esik ár	1,580	1,541	1,716
A megfelelő pénzügyi összeg frtkban	138,780,18	111,277,99	126,067,56
A zöld dohány 100 kgrja után befolyt összeg frtkokban	4.32	4.02	4.16
A bevétel frtkban hektáronként	346.95	278.20	315.17
Egy hektár sulya kgrokban	8.196	6.923	7.578
Maceratioi költség forintokban	37,865,24	30,976,36	32,742

Dalmátia.			
	1887	1888	1889
Beváltott levelek kilogrammban	49,971	80,335	140,001
A növények száma	2,981,150	8,729,200	63,100,75
A termelői száma	1,146	1,506	2,307
Megművelt terület hekt.-ban	59,590	74,910	126,260
Egy termelőre esik ár	5.26	4.97	5.47
Megfelelő érték frtkban	26,997,95	42,401,10	73,933,15
A befolyt pénzügyi összeg 100 kgrmkt frtkban	54.03	52.78	62.81
Az összeg hektáronként	453.06	568.04	585.56
Egy hektár sulya kgr.-okban	8.89	10.73	11.09

A dohánykezelés viszonyai a legörvendesebben fejlődtek ki, s fellendülése majdnem csodálatos. Csendben — minden felesleges zaj nélkül — folyton dolgoztatik, egyrészt hogy a dohánytenyésztést lehetőleg magas fokra emeljék, másrészt hogy jó administratio segítségével és a gyártásnál felmerülő összes előnyök felhasználásával a dohány monopólium bruttó, illetőleg netto bevételeit fokozzák. (Folyt. köv.)

A dohánytermelés Deliben.

(Folytatás).

Sokszor meggyűlik a baja az Assis-tensek a mélyen fekvő talajokon, száraz időben, a midőn a palánta szág közepe megvastagodik, ők úgy mondják „meghasasodók” — az ilyenekbe egy kis féreg ütötte fel sátorát, — ez a féreg azután ott tartózkodik vagy a tőkében, vagy a levél szárában; — a tőkéből táplálkozik, azt betegé teszi, vagy növényesen gátolja.

Egy másik betegségi jel az, a midőn a dohánylevelek összehúzódnak, — az ilyen tőkékkel, (a mit ők úgy neveznek: Sakit prut) nincs többé mit próbálni és legjobb ezeket mihamarább elpusztítani és ujjakkal pótolni.

A konzervatív chinai nem oly hamar határozta el magát egy dohány palántát kilödni — és mindenféle kísérleteket tesz azt megvárthatni, a többek közt megkísérlé egy finomra kőszörtült bambusz pálcikával a férget eltávolítani és az okozott sebet nedves földdel betakarni, — vagyis letörni a növényt a sebnél is meghegyesíti. Hanem az ilyen növény azért mindég időtlen marad. Az is megtörténik, hogy a féreg eltávolítása után a beteg növényen ismét olyan „hasas palánták” jönnek napfényre.

A chinaiak még azt is megteszik, hogy a kihuzott palántának hegye mögé jobbról balról egy-egy szál palántát ültetnek, de ezek rendszeren el vannak árnyékolva, levegő és világosságtól megfosztva, és így nem sikerülnek.

Legjobb tehát ezeket a beteg növényeket egészen ellödni, különösen ha azok nem valami nagy mennyiségben vannak.

Igy vannak az ugynevezett „Dugasz-huzó” vagy Gilahs palántákkal. Ezek jelensége abban áll, hogy a palánták hirtelen meggöbülnek, és leveleik különböző alakban kiforgognak, (ezen látvány minálunk is gyakran előfordul) ha ilyen sok mutatkozik legjobb azokat a görbeség mellett letörni.

Ugyan az áll azon tőkénél (meg kell itt jegyeznem, hogy ők a dohánytökeket fának nevezik: Bäume) melyeket úgy hívnak: Pehsem vagy Weisshez, — ezek olyanok, a melyek nagy hirtelen egy világos színű koronát kapnak, melynek belső levelei igen hegyesek és törékenyek lesznek ezen jelenség nagyobb eszékek után szokott bekövetkezni.

Vannak az u. n. villámfák, vagyis azok, melyek olyan természetellenes módon fehér, tigrisarka színűek, úgy annyira, hogy a sárgea fa fehérnek látszik, — ezeket is leghelyesebb azonnal ellödni.

Mindig előfordul, hogy egyes fiatal palánták természetes uton is kipusztulnak, vagy elsatnyulnak, — ezeket ki kell pótolni, s ehhez mindég a legerősebb palánták (Bibitpflanz) használtaknak, ezeket pedig nagy eső után szeretik tenni, hogy az utóültetés gyorsan és bizonyosan fejlődjék.

A chinai Kuli annyira megy az átültetéssel, illetve pótlással, hogy egész nagyocsa palántákat is, olyanokat melyeknek elárnyékolásához 4—6 kis deszka szükségeltetik — pótlásra használ, de azért ezek legtöbb esetben satnya és silány növények adnak. Azért legjobb a hol sok feldozásra van szükség, egészen újból beültetni.

D. V.

Uj dohányfüző-tű.

Ismét egy új találmány, még pedig egy igen praktikus, egyszerű, — igazi Kolumbus-tojása, oly annyira, hogy nagy csoda, hogy valakinek ez már régen eszébe nem jutott.

A leleményes ember arra az eszmére jött, hogy a jelenlegi dohányfüző-tűk sok akadályt és kárt okoztak a fűzés alkalmával; nevezetesen a mikor a tű átfúrta a dohánylevél szárát és oda ért a zsineghez, mindannyiszor egy nagy akadályra talált, mert a zsineg a tű fokától elűtő domborodottsággal bír, úgy hogy a tű által okozott nyílás nem volt elég nagy arra, hogy azon a zsineg erőszak nélkül áthatolni tudjon s ezért a munkásnak rángatni kellett s az ily eljárás a dohányban is sok kárt tett, mert ez alkalommal sok levél dohány szára letörök és kárba vész, elrongyolódik, s újból kell felfűzni, ha ugyan lehet.

Feltalálónk arra az eszmére jött, hogy a tűfokát nem oda a hol most van, hanem éppen ellenkező irányban keresztbe tegye, úgy, hogy mikor az, a dohánylevelet átszúrta és a zsinegre húzza, semmi legkisebb akadályba sem ütközik és keresztül hat azon a legsimábbban, úgy, hogy a levél az által semmi szakadásnak nincs kitéve és még az az előnye is van, hogy később a levél a zsinegen nem oly könnyedén csuszálhat, a mennyiben nem okoztatott abban oly nagy nyílás mint eddig.

A feltaláló: Halbróhr Mór erre már szabadalmat is vett, s lapunk utján legközelebb rajzban is be fogja találmányát mutatni.

Azt hiszem azonban, hogy mindazok, kik az okszerű dohánytermeléssel haladnak, azért az Exsiccor eszméjét továbbra is fentartják és ezt lassanként lehetőleg általános alkalmazásba fogják hozni, mert kétségtelen, hogy az igen fontos vivmány a jobb minőség előállítására; — de addig míg az Exsiccor általános elterjedést nyerne, különösen a kisebb termelőknél, akik különben minden újítástól visszariadnak, az újonnan feltalált fűzőt alkalmazásával mégis próbát fognak tenni, a minek mindenesetre nagy haszna lesz.

Daróczy Vilmos.

VEGYESEK.

— Azon t. cz. előfizetőinket, a kiknek előfizetésük április 1-én, vagy már előbb lejárt, tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fönnakadás történjék. — Az előfizetési ár s kiadóhivatalunk címe a lap homlokán látható. A hátralék összeg beküldésére, mai számunkhoz, postautalvány lapot is melléklünk.

— Kinevezések, előléptetések. Időhöz kötött közleményeink halmaza miatt késünk eddig, a dohányjövédék tisztikaránál az utóbbi időben történt személyváltozások fölemlítésével. Minthogy azonban az ily hivatali változások egy tisztviselő, mint a termelő nagy közönségre nézve közérdekűek, azért ez alkalommal az eddigi mulasztást kívánjuk helyreállítani, jövőre pedig lapunknak ez állandó rovata leend. Kinevezettek: a m. kir. dohányjövédéki közp. igazg. által: *Halmi Vendel* IV. oszt. dohánygyári hivataliszt, II. oszt. dohánygyári gyártási tiszt; *Mingovics Adolf* I. oszt. dohánygyári gyakornok, III. oszt. dohánygyári gyártási tiszt; *Fejér Viktor* I. oszt. és *Lieber Vilmos* II. oszt. dohánybevéltő hivataliszt; *Mészáros József* IV. oszt. dohánybevéltő hivatali kezelő; *Meskö György*, *Szabó Árpád* és *Maresch Emil* IV. oszt. dohánybevéltő hivatali tiszt; *Zdráhal Gyula* II. oszt. p. ü. miniszt. számtiszt, III.

oszt. dohánybevéltő hivataliszt; — *Trácsy Gyula*, *Fluck Miklós* és *Babics Arthur* dijas dohányjövédéki gyakornokok, IV. oszt. dohánybevéltő hivataliszt. — *Előléptetések*: ifj. *Adamcs Pál* II. oszt. dohánygyári gyártási tiszt, az I. oszt. fozkozatba; *Rábáry Gyula* és *Vilczek József* IV. oszt. d. bev. hiv. kezelő, III. oszt. d. bev. hiv. kezelő; — *Hüller Nándor*, *Tóth Frigyes* és *Seligmann Gusztáv*, II. oszt. dohánybev. hiv. tiszt, I. oszt. doh. bev. hiv. tiszt; — *Szaboda Lőrincz*, *Polacek János*, *Bernát Lajos* és *Szekely József* III. oszt. dohánybev. hiv. tiszt, II. oszt. doh. bev. hiv. tiszt; — *Reim Kálmán*, *Kovács Lajos* és *Balassa György* V. oszt. doh. bev. hiv. tiszt, IV. oszt. doh. bev. hiv. tiszt; *Magyarossy Árpád*, *Oláh Sándor* és *Mészáros János* III. oszt. doh. bev. hiv. tiszt, V. oszt. doh. bev. hiv. tiszt; — *Buchanecz József* dohány-áruda raktári ellenőr, az 1000 forintos, *Kálmán Elek*, dohány-áruda raktári tiszt, a 800 forintos és *Balla Mihály* dohány-áruda raktári tiszt, a 700 forintos fokozatba lettek előléptetve.

— Halálozás. Hütter Aladár, m. kir. dohánygyártási osztályvezető, a dohányjövédék és kitünő tisztviselője, m. hó 22 én hosszú és kinos szenvedés után elhalálozott. Midőn e körülményt regisztráljuk, jogos fájdalommal tekintünk vissza a közelmult félesztendőre, mely épen a dohányjövédéknek a gyártásnál alkalmazott kitünő tagjait a korai sirba fektette. Csak nem rég halt meg élte virágában Mandisz Győző dohánygyári aligazgató, csakhamar követte őt 36 éves korában Waisz Béla aligazgató. Ifjan 26 éves korában s boldog házasságának 2 ik havában halt meg pár héttel ezelőtt Merx Gusztáv gyártási tiszt, kit csakhamar a 29 éves ifju Lusztig János gyártási tiszt követett. A most elhalálozott Hütter Aladár osztályvezető szintén élte delelőjén halt meg, 34 éves volt. Bizunk abban, hogy mindez csak véletlen; az alig hatvan tagot számláló személyzeti létszámhoz képest e veszteségek majdnem pótolhatatlanoknak mutatkoznak épen most midőn a legnagyobb szükség van szakképzett emberekre. Mint értesülünk a tisztikarra rendkívülien deprimáló hatással bír e nagy arányú elhalálozás s tény, hogy e lesújtó körülmény bennünk is fájdalommal érint. Fogadják az elhalálozottak hátramaradtjai őszinte részvétnyilatkozatunkat.

— Helyreigazítás. Lapunk mult számának „*Altalános tudnivalók*” című czikkében véletlen elnézésből oly hiba csuszott be, a melyet kötelességünknek ismerünk helyreigazítani, nehogy félreértésekre adjon okot. Nevezetesen: a dohányjövédéki kihágások eseteiben, ha valaki az engedélyben kettő földterületnél nagyobb használ: bírság — nem minden □ öl után 10 kr, mint az előző czikkben állt, hanem — az 1876-ik évi IV. törvényzikk 15. §. szerint: csak a megengedett százalékon felül beültetett □ öl után; a megengedett túlültetés pedig: 2 holdig 20%; 2 holdon túl 10 holdig 6%; végre 10 holdon túl 4%. — Ha pedig a dohánytermelésre nem az engedélyben kijelölt földek használtak: bírság — nem a beültetett földterületre eső felügyeleti illetékek kétszerese, mint az előző czikkben állt, hanem — az 1887. évi XLIV. törvényzikk 4. §. szerint: — ha különben jövédéki áthágás miatt a dohánytermelés-től tiltva nincsenek, illetve nem oly területen ültettek, mely a termelésből ki van zárva 10 ftról 100 ftrig terjedhető pénzbüntetésben marasztalándók el; stb.

— Aradon és vidéken — mint lapunknak ottani kitünő munkatársától értesülünk — a melegágyi dohánypalánták, ott, a hol kellő betakarásukról nem lett gondoskodva, a zord időjárás folytán veszendőbe mentek; szerencsére azonban a többség bir elegendő jókarban levő palántákkal. Az

aradi mintatelepen, a kiültetés május hó elején meg lesz kezdhető.

— **Pest, Csongrád és Szatmármegyéből** több gazdától értesülünk, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt a dohány palánták igen rosszul fejlődtek és visszamaradtak; — ezen ugyan nem is lehet csodálkozni, a dohány folyvást a takaró alatt volt, és nem részeltethet a szükséges levegőben, mások éppen nem bírtak takaróval és azokat a folytonos hideg tette tönkre. De hozzá teszik, hogy most a kissé jobb idő beálltával a palánták szépen fejlődnek, és hiszik, hogy még e hóban ültetni fognak, ámber és hó elején bizony kevesen lesznek, a kik ültethetnek.

— **Felkérjük a termelő közönséget** s lapunk barátait, hogy a palánták állásáról s az ültetés eredményéről sziveskedjenek lapunkat röviden értesíteni, hogy a „Magyar Dohányújság” úgy most, mint majd későbbben, az ország minden vidékéről biztos tudósításokat hozhasson a dohánytermés minden mozzanatáról.

— **„Egyiptomi szivarkák”** elnevezése alatt, f. é. május hó 1-től, 70 mm. hosszal és 11 mm. átmérővel bíró, szópoka, nélküli új különlegességi szivarka fog áruba bocsátatni. 25 dbonként egybecsomagolva ára 90 krajczár, 100 dbonként egybecsomagolva ára 3 frt 50 kr.

— **A német dohánygyárosok és dohánykereskedők** egylete a német szövetségtanács-hoz azt a kérést intézte, hogy a német-osztrák-magyar kereskedelmi szerződés iránti tárgyalások során az elméleti szerek vámja leszállítsassék. A dohányt illetőleg az egylet azt óhajtja, hogy „a dohánygyártmányok, ha a behozatali vám és a fennálló illeték megfizetése mellett Ausztria-Magyarországra behoztattak, ott a szabadforgalomba legynék hozhatók. (Furcsa kivánság a német sógoroktól! Szerk.)

— **A dohánygyedárúság Perzsiában.** A persá sah **Gerald F. Talbot** angol őrnagynak concessiót adott a persá dohánygyedárúságra és a vállalat John Ornstein, volt egyiptomi pénzügyi főtitkár vezetésével alatt már legközelebb életbelép.

A vállalat életbeléptetésére Talbot Londonban 650.000 font sterling alapítókéivel (64.740 részvény 10 fontjával és 2600 alapítói részvény 1 fontjával) részvénytársulatot alakított, melynek ötven évre szóló monopóliuma van Perzsiában dohányt vásárolni és eladni és dohánygyártmányokat előállítani. Ennek tevében fizet a persá kormányának évenként 15.000 font sterling bért, továbbá az ötszázötven felüli tiszta nyereség egy negyedét.

A dohány a persá birodalomban az ipar és a kereskedelem legfontosabb czikke, mert a dohány ott első rendű szükségleti cikk, melyet minden néposztály férfiai, asszonya egyaránt nagy mérvben fogyaszt. A dohányt szivaralakban fogyasztják az országban, a narghiló dohányt (tömbeki) nagy mennyiségben exportálják is, Törökországba, Egyiptomba, Indiába, Arabiába és Afganisztánba.

Kitabdsi Antal, a persá vámügyi főigazgató 4 $\frac{1}{2}$ millió kilogrammra (1 $\frac{1}{2}$ millió batman) becsléssel a tömbeki évi kivitelét, a mely nem is csökkenhet, mert ez a dohány csakis Perzsiában terem, Törökországban és Egyiptomban haszaltalan kísérlették meg a termesztését. Erre a cikkre Persiának természetadta monopóliuma van és a forgalom jó kezelés mellett csak növekedhetik.

A belföldi dohánylogyasztást Kitabdsi 18 millió batmanra, azaz 54 millió kilogrammra becsléssel.

Ezen számokból azt következtetik, hogy a dohányvállalat tiszta jövedelme évenként félmillió font sterlingre fog rugni. Ebből a kormány 15.000 st. font bért és 113.000 font jövedelmi részt kap. A megmaradó 371.875 fontnyi tiszta nyereség a részvényeseknek jut.

— **A budapesti kereskedő ifjak társulata** f. é. május hó 17-én fogja megünnepelni fennállásának negyedszázados jubileumát, a melynek emlékére egy jubiláris jótékonycélu nagyobbszű alapítványt óhajt tenni, melyet az ország kereskedő főnökei és alkalmazottjai adnának össze, s amelynek kamatai segély és buzdítás-ként lennének a szükséghez képest felhasználva. Az alapítvány célja leendő különösen: 1. A felnőtt kereskedői alkalmazottak szakszerű kiképzésére a társulatban fennálló esti tanfolyam alapítójának gyarapítása. 2. Erdemes keresetképtelenek állandó vagy időleges segélyezésére, tekintet nélkül arra, tagjai-e valamely egyesületnek, vagy nem. 3. A Pesti polg. keresk. testület által alapítandó menházban alapítványi helyek biztosítása olyanok számára, kik e testületnek tagjai soha nem voltak, s így alapszabályszerűleg elhelyezésre nem számíthatnának. 4. Pályadíjak jó és buzgó magaviseletért tanoncoknak. 5. Kereskedelmi szakmunkák pályadíjazása és egyéb célszerűnek látszó segélyezések vagy buzdítások. — A gyűjtésből származó alapítványi összeg a társulati igazgatóság felügyelete alatt áll, mely örökösdi annak sértetlen fenntartásán és intézkedik a kamatok hovaforrásáról a fenti czélok értelmében, a minél különösen megjegyeztetik, hogy adandó esetben a vidék ép oly mérvben fog tekintetbe vétetni, mint a főváros. Hogy ez összeg valóban tekintélyes és a magyar kereskedők nagy számához méltó legyen, szükséges, hogy minden kereskedő-főnök neki tetsző összeget adományozzon és alkalmazottjai mindegyikét szinte rábírja, tehetségeihez mérten tetsző összeggel a gyűjtéshez hozzájárulni. A társulat körlevélben hívta fel az ország összes kereskedőit és ezek alkalmazottjait az alapítványra leendő közadakozásra, — s e humanus czél pártolását mi is szívesen ajánljuk lapunk t. közönségének. Az adományok és gyűjtő iverk a Kereskedő ifjak társulati igazgatóságának, Budapesten, Gizella-tér 2. sz. küldendők.

— **A tenyésztő állatkiállítást**, melyet az orsz. gazdasági egyesület Budapesten, a városligetben rendezett — április 16-án nyitotta meg gr. Desseffy Aurél, az egyesület elnöke, gr. Bethlen András földműv. miniszter, a nevezett miniszterium, az orsz. gazd. egyesület, a f. v. képviselői és nagy számú gazda közönség jelenlétében. Kiállított nem nagy számmal vettek részt, de a kiállított anyag minősége általában kitűnőnek mondható, s teljesen igazolja az elnöki megnyitó beszéd azon szavait: hogy „egy a termelő, mint a nagy közönség, a jelen kiállítással meggyőződhetnek arról, hogy Magyarország állattenyésztése óriási léptekkel halad előre, nemcsak mennyiség, hanem különösen az egyes fajok tisztasága és nemessége tekintetében”. Közlendőink halmaza miatt csak röviden említhetjük fel e helyt, hogy a kiállításon, a tenyésztők, importörök és gépgyárosok közül mindössze 56-an jelentkeztek, s szarvasmarha, juh, sertés és gépek vannak kiállítva. Csopartos kiállításokkal az első díjakat nyerték, és pedig: a szarvasmarhákért gr. Wenckheim Frigyes; marínó juhokért gr. Károlyi Alajos és sertésekért gr. Wenckheim Frigyes.

— **Nemzetközi lóvásárt** és ügétversenyt rendez Ersekújváron, május hó 3. és 4-én, a nyitra- és barsmegyei gazdasági egyesület. A rendező-bizottság elnöke: Janovich Aladár. A vásáron számos külföldi vevő megjelenése várható, minélfogva a tenyésztőkre igen jók a kilátások.

— **Baromfi kiállítás Budapesten.** Az állat és növényhonosító társaság és baromfi tenyésztők országos egyesülete, a II. nemzetközi ornithológiai kongresszus alkalmából, május 17-től 21-ig bezárólag díja-

zással egybekötött baromfi-, galamb- és madár kiállítást rendez. A jutalmak 1000 frank állami, több magándíj, arany-, ezüst-érmék és díszoklevelek lesznek. Részletes programmal szívesen szolgál: Parthay Géza kiállítási igazgató, (Üllői-ut, Köztelek.)

— **Lapunk mai számával** kapják t. előfizetőink **Esger B. és társa** budapesti technikai és electrotechnikai gyár üzleti körözünyét. Nevezett gyár úgy telepon mint villamos jelzők és villamvilágítási berendezések nagyban való gyártására van felszerelve s számtalan sikerült berendezésével kitűnő versenyképességet már is bebizonyította. A gyár egyike a legregibb enémű hazai ipartelepeknek, s már a hazai ipar támogatása szempontjából is a legmelegebb ajánlásra méltó.

KÉRELEM. A m. kir. dohánybevaltó felügyelő, dohánybevaltó hivatali kezelő és tiszt urakat, valamint a dohánygyári igazgatóságokat és tisztviselő urakat bátorokunk tiszteletteljes bizodalommal felkérni, méltóztassanak saját hatáskörükben oda-hatni, hogy a „Magyar Dohányújság” szellemi és erkölcsi támogatása és minél szélesebb körben leendő elterjedése előmozdítassék. — hogy a fokozottabb mérvű pártolás folytán képes legyen a lap, a dohányügy emelése tekintetében kitűzött célját és kötelességét, valamint a termelők érdekeinek előmozdítását minél eredményesebben szolgálni. Bizton számítunk e részben a dohányjövődéki lelkes és derék tisztikar szives közreműködésére, a mely munkánkat megkönnyítene és annak elérendő sikerét hatalmasan emelni fogja.

Szerkesztői üzenetek.

Felchtinger Miksa p. u. tanfelügyelő urnak. Arad. Szives figyelemzetését nagy köszönettel vettük. Jobbnak láttuk II-ik számú hirdetését közzé tenni. Előttünk mindig igen becses tudósításait továbbra is kérjük.

Budapesti felügyelőség. Jövő számunkban tesszük közzé, igen köszönjük.

M. F. Nyireghyáza. Nagyon köszönjük, de sajnálatunkra későn vettük.

L. K. O. Szolnok. A felügyelőség és beváltó hiv. részéről küldött előfizetéseket köszönettel vettük, de Tisza-Roff és Jász-Kisér már előfizetett, a küldött 8 forintot javukra irtam, vagy esetleg vissza küldöm.

F. V. kezelő urnak. Barcs. Nagyon kéremnk egy kis jó közleményt.

C. S. Kis-Várda. A lap vissza jött, nem tudjuk miért?

Stern Sámuel urnak, Ér-Semjén. Igaz, hogy decemberben előfizetett fél évre, de már akkor októberbe lejárt az előfizetés.

Kohner testvérek S.-Berek. Nem volt tudomásunk arról, hogy Szolnokon befizetett, — bocsánatot kérünk.

F. V. úrnó, Kevermes. Bocsánatot kérünk, a szalagot kiigazítottuk és rendbe hoztuk.

Polgár Ödön, Füzes-Abony. Levélre magán uton is válaszolunk, de nagyobb biztonság kedvéért itt is értesítjük, hogy az előjáróság utján rögtön be kell jelenteni a dohány bev. felügyelőséghez az engedélyt nyert tulajdonos elhalálozása és törvényes utódának azon kérelmét, hogy az engedély reá átirattassék; — a bejelentésre bélyeg sem kell.

Szám 1374.
1891.

II. HIRDETMÉNY.

Az aradi m. kir. dohánybevéltő felügyelőség körzetéhez tartozó dohány-kistermelők, továbbá a dohány nagytermelők kertészei és a dohánytermelés vezetésével megbízott gazdatisztek számára.

A dohányjüvedéki törvények és törvényesített szabályok némely intézkedéseinek módosításáról szóló 1887-ik évi XLIV-ik törvényezik 3. §-a határozatai szerint, köteles a termelő úgy a földterület előkészítése, valamint az elvetendő mag, a palánták kiültetése, nemkülönben a simitás és csomózás tekintetében akképen eljárni, amint azt a m. k. pénzügyminiszter által kibocsátandó utasítás alapján az illetékes jüvedéki hivatal dohányfajta szerint meghatározza és kellő időben kihirdeti.

Ezen, az okszerű dohánytermelés előmozdítását célzó intézkedés végrehajtásában az 1-ső hirdetmény már február havában kibocsátván, jelen hirdetményben a következő folytatólagos munkálatokra figyelmeztetnek a dohánytermelők:

1. Mintán márczius havában kellő melegágyakat készítettünk, azokat folyó-, eső- vagy állott kút-vizvel rendszeresen locsolgattuk, a felburjánzott gyomot szorgalmasan kigyomláltuk és az esetleg túlsűrűen kikelt palántákat gondosan ritkítottuk, a kiültetésnek május hó folyamán semmi sem áll útjában.

Ekkor következnek a beültetendő földterületek **harmadszori felszántása.**

Ezen harmadszori szántás kevésbé mélyen teljesítendő, mint az előző két szántás; utánna a föld kellően leboronálendő és esetleg lehegerelendő, mivel ezzel nem csak a rögök szétmálása elősegítetik, hanem a föld a kiszáradástól lehetőleg megóvatik.

Szükséges azonban, hogy ezen szántást néhány nappal a kiültetés előtt teljesítsük, hogy a föld leülepedhessék.

Ez alkalommal ne szántuk fel az egész területet egyszerre, hanem csak annyit, amennyit a fokozatos ültetés megkíván, mert friss földben a palánta jobban fogamzik.

2. A **kiültetést** azonnal megkezdhetjük, mihelyest a palánták a 4—5-ik levélig haladtak fejlődésükben.

Csak erőteljes rövidszárú dús gyökérzetű palánták ültetendők ki, mert satnya és erőtlen palánták kiültetése mellett a jó termés ki van zárva.

Az ágyak szedés előtt megöntözendők, hogy a kihuzott palánták meg ne sérüljenek és rajtok kevés föld maradjon, mi a megfogazást nagyon elősegíti; szedés után az ágyak újra meglocsolandók, hogy a föld leülepedjék és a megmaradt palánták gyökereikhez ismét hozzátapadjon.

Ne szedjük több palántát, mint a mennyit még az nap elültethetünk.

Ha borongós az idő, lehet egész napon át ültetni, ellenben napos időben csak délután, akkor, midőn már nem oly nagy a nap heve, mivel a délelőtti és déli időben elültetett palánták megfogazására a délutáni heves naposágak bönítőlag hatnak, miglen a délutáni elültetett palántákra a napsugár az éjszaka jó befolyást gyakorol.

Jobb, ha a palántát inkább kissé száraz, mintsem nedves földre ültetjük, mert utóbbi esetben a furó által szétválasztott föld nem tapad oly tökéletesen a palánta gyökereikhez; a palánta körül üresség támad, mi által a palánta rendszeren kivész.

Ültetés után a palántákat azonnal meg kell öntözni, akár száraz, akár nedves legyen a föld, hogy a gyökerek földdel kellően körülvegyenek.

Erős és hosszabb ideig tartó eső után közvetlenül nem ajánlható az ültetés, várni kell avval, míg a föld kissé felszárad.

Nagy szárazságban igen előnyös a kiültetett palántákat még egyszer-kétszer megöntözni, de mindig csak a délutáni és estváli órákban. Az ültetés vagy páros sorokban, vagy egyenközi (nem páros) sorokban történik.

A páros sorokban ültetés azért ajánlatosabb, mert a föld jobban kihasználható és a dohányhoz könnyebben hozzá lehet férni; de különben e tekintetben a termelőnek még egyelőre szabadkéz engedtetik.

A páros soroknál arra kell ügyelni, hogy a két sor palántái egymással szemközt ne álljanak, hanem hogy a palánták minden következő sorból az előbbi sornak két-két palántái közé essenek.

Ezt különben az egyenközi soroknál is ajánlatos követni. Hogy azonban a beültetendő terület kellően felhasználhassék, másrészt pedig a növénynek elég fejlődési tér engedessék, szükséges, hogy a kiültetés bizonyos gyakorlati távolsági rendszer szerint és tekintettel a termelő fajra eszközöltessek.

Az ajánlható távolságok következők:

I. Szegedi (kigyósi Cuba, vagy rózsás és keresztezett pensylvániai) leveleknél

a) páros sorok:
a dohány palánták egymásközi távolsága: 48 cm. (18")
a 2—2 sor után következő átjáró 87 cm. (33")
b) egyenközi sorok (nem páros)
a palánták egymásközi távolsága: 40 cm. (15")
a sorok egymástóli távolsága: 80 cm. (30")

II. Finom kerti és erdőlyi leveleknél

a) páros sorok:
a dohány palánták egymásközi távolsága: 32 cm. (12")
a 2—2 sor után következő átjáró 64 cm. (24")
b) egyenközi sorok (nem páros)
a palánták egymásközi távolsága 26 cm. (10")
a sorok egymástóli távolsága 60 cm. (23")

A satnya és a kivessztett palánták mielőbb pótolandók, mely célra különösen a hidegágyakban nevelt palánták alkalmasak.

A dohányféreg (pajor) és a drótféreg ellen hadat kell üzenünk, mert azok mindinkább fenyegetik dohánytermelésünket; egyelőre más biztos irtószert nem ismervén: ajánlanok ezen féregket fészkükből felkeresni és megsemmisíteni, mire a gyermekek volnának alkalmazandók.

Ha dér van kilitásban, az ellen a növényeket úgy oltalmazzuk, hogy az ültetvény azon oldalán, honnan a szél fú, lehetőleg nagy flutót okozó tüzet rakunk.

A dohány kiültetésének a foltozással együtt **junius hó végéig** befejezve kell lenni, azon tul dohányt ültetni törvény szerint **tilos.**

Dohányt gabonaneműk és repce tarlójába ugyanazon évben ültetni **tilos**; egyáltalában **tiltva** van ugyanazon évben már egyszer használt földekbe dohányt ültetni.

A dohány növények között és a meggyéken is más vetemények termelése **tiltva** van.

A dohányültetvényeknek szélét, a meggyéket és a dohányültetvényeket keresztülszél szélesebb utaknak szélét azonban szélfogó növényekkel beültetni **szabad**, sőt tanácsos is.

Ily szélfogó növények: napraforgó, kukorica, kender és czirok.
3. A **kapálás és töltögetésre nézve** következőkre figyelmeztetnek a termelők:

A **kapálást**, melynek célja a földet a növény körül porhát nyitani és a gyomot kiirtani és ez által a kellő fejlődést elősegíteni rendszeren kétszer kell teljesíteni.

Az első kapálás 10—14 nappal a kiültetés után ejtendő meg, midőn a palánták már megfogamzottak, a második kapálás pedig akkor, midőn a növény már fejlődött, de még feléle nem törekszik.

Igen célravezető különben a kapálást annyiszor végezni, a hányszor a gyom a földet ellepi, vagy a hányszor azt erős záporosó éri, de csak akkor, midőn a föld felület már megszikkadt.

A kapálás mindig csak sekélyen ejtendő meg, nehogy a dohány palánták gyökereit és a földet kiszárazasszuk.

Midőn a növény már fölfelé indul, ejtsük meg a **töltögetést.** Ezt óvatosan kell cselekednünk, nehogy a növény maga, vagy levelei megsérüljenek.

Általános figyelmeztetések és tudni valók!

a) Miután azon dohánytermelők, kik az 1891. évi levéltörvény szabályszerű — átjárókkal és szelőkkel ellátott — **száritópajttakkal** és külön **simitóhelyiséggel** nem bírnának, a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium 1890. évi október hó 29-én kelt 108,434. számú rendelete folytán 1892. évre dohánytermelési engedélyt semmi szín alatt sem fognak nyerni: a termelők ezen kötelezettségük teljesítésére újból figyelmeztetnek.

A pajta legkisebb fűrterfogata katasztrális holdanként 100 köbméterben, a simító helyiség fűrterfogata pedig 5 katasztrális holdanként 20 négyzetméterben van megállapítva.

Azon termelők, kik vagy új pajtát építenek vagy a már meglévőt kibővítik, mind az új pajtát, mind pedig a régit és a kibővített részt akként rendezzék be, hogy minden második szakasz között oly széles átjáró legyen, hogy a leltározáshoz kiküldött közegek a zsinórokhoz, pálcákhoz vagy gerebnekhez könnyen hozzáférhessenek és azokat megolvashassák.

A simító helyiségekre nézve megjegyeztetik, hogy a kistermelőknél simító helyiség gyanánt az egyik lakszoba is elfogadtatik, ha elegendő nagy, és a simitás alatt más célra nem használtatik.

Továbbá megjegyeztetik, hogy a jüvedék egyáltalán nem követeli a simitásra egy külön háznak felállítását, hanem igen is követeli azt, hogy a dohányok simitása egy elkülönített fűthető és elzárható helyiségben hajtassék végre, mely a simitás tartama alatt semmi más célra fel nem használtatik.

b) A termelés és szárítás csak az **engedélyben** kiténtetett területeken és helyiségekben lévén megengedve: mindazon kivételek és kellően indokolt esetekben, midőn a **változtatás** okvetlen szüksége fennforog, az átíratás május hó 15-ik napjáig a dohány bevéltő felügyelőségnél a községi előjáróság után kérelmezendő.

Egészbeni vagy részbeni termelési **lemondások** a fenti határidőig az illető dohánybevéltő hivatalnak szintén a községi előjáróság után írásban bejelentendők.

Mindeme változtatásokhoz az engedély irvek, — melyekben igazításokat tenni tilos — jegyzék kíséretében teljeszendők be a községi előjáróság által.

c) **Másnak nevére dohánnyt termelni** 10-től 100 forintig terjedő és esetleg még súlyosabb pénzbüntetés terhe alatt **tilos** lévén: **elhallozás** vagy más elfogadható ok esetén az **engedély átíratása** a jogutód nevére a dohány bevéltő felügyelőségél haladéktalanul kérendő.

d) Ezen b) és c) alatt felsorolt változtatásokat célzó minden beadványok és mellékletei bélyegmentesek.

A folytatólagos munkálatok és tudnivalók az annak idején kibocsátandó III-ik számú hirdetményben lesznek közhírré téve.

Aradon, 1891. évi ápril havában.

A m. kir. dohánybevéltő felügyelőség.